

Noc u sedláka

Mnoho nemluvíme, jsme všichni znaveni. Raději by každý shodil ze sebe těžký tlumok a lehl si. Objevují se první chalupy a před vsí na silnici zástup zvědavých lidí. Byli asi zpraveni o našem příchodu nějakým poutníkem, že vojsko jde. Nyní u nás zjišťují, zda my podle „jejich“ Austrijci či Germáni?

Zjistili, že „my“ Austrijci. Několikaměsíčním pobytem v Ukrajině jsme si my, Češi, značně osvojili jejich jazyk, což oni všude rádi viděli. I zde počali nás vodkou uctívati. Nebylo ale času na nějaké uvítací řeči ze strany naší. Museli jsme, než kompanie dojdou, opatřiti, rozdělití a správně označiti byty. Svému úkolu jsme zadost učinili. Lid klidně nás, až na malé výjimky, přijímal. Vesnice nevelká a když prapor přišel, roty se rozešly a ubytovaly.

Nevím dodnes, zda stalo se to náhodou, že když se vše ubytovalo, já naposledy neměl kde spát, neb bylo-li to zvláštní řízení osudu. Já, ještě se dvěma hochy, nedostali se pod střechu. Kvapem se blížící noc nutila nás něco si najít. Noci byly tenkrát, ač v máji, velmi studené. A daleko od kompanie bylo zakázáno se vzdáliti, neb prý jsme již v pásmu povstání.

Co platno. Sebrali jsme rance, pušky a celá trojice šli od stavení ke stavení – od zklamání ke zklamání – všude již vojáci. Setmělo již a my stále venku. Až posléze, značně stranou vsi, zahlédneme světélko. Nedbáme již toho, že jsme se vzdálili od praporu, míříme ku světlu.

Malý domek, venku v ohradě patrně nás cítě, řehtal kůň. Před domkem na zápraží sedí starší muž, klidně pokuřuje. Spatřiv vojáky jde nám v ústřety. Ptáme se, zda možno u něho přenocovat. Možno, možno, ujišťuje nás. Vede nás do jizby, kde při světélku kahance vaří žena večeři. Dvě děti válí se po zemi, ani se nás nebojí. Odkládáme výzbroj a rezolutně prohlašujeme, že pro kávu do vsi nepůjdeme, že je to daleko a že ani ta černá brynda za to nestojí. Mužik nás poslouchá, rozumí nám. Chápe, že jsme znaveni a poroučí ženě, by nám uvařila čaj. Dáváme se s ním do hovoru. Vypráví, že také nedávno se vrátil z vojny. Ví, co je to vojna a lituje nás, mladé, že my tak daleko od mamky. Sdílný a srdečný člověk! Stále si nás prohlíží, chvílemi odchází ven ke koni. Vysvětluje, že chlív pro koně jim vyhořel, že jej musí znovu postavit.

Po večeři rozvázal ještě více náš hostitel. Naříká na zlé časy. Zardívám se, když z jeho vyprávění vyplývá, že my vinni tím utrpením Ukrajiny. A vysvětluji mu, seč mohu, pravé příčiny. Pochopil mě a uznává. Ví, jako voják, že jsme jen

stroje a nikoli lidi myslící. Omlouvám naše hochy (ač si to, jak jsem se později přesvědčil, nezasloužili), že nikomu zlého nečiní, že jsme větev slovanská (my Češi), a tudíž pokrevnými bratry Ukrajinců. Rozumí a usmívá se. Snad mi i věří.

Druzi moji chystají se ku spánku. Jeden projeví obavu, že snad jsme přece daleko od kompanií, kdyby se prý něco v noci stalo.

Sedlák se usmívá a pohlíží okénkem do hvězdné noci. Žena zatím, na jeho pokyn, nám ustylá lůžko. Dobrosrdečný sedlák. Nám třem stele za pecí a sám s dětmi chce ležet na zemi! Tomu se bráníme. Nechceme, aby kvůli nám se tlačil na zemi. Tam je to dobré pro nás. Ale to zase odporuje on, že prý ví, co vojáci zkusí, a proto ať ležíme pěkně za pecí! Neradi přivolujem.

Chlapci už chrápou, hlasitě dosvědčujíce, že odebrali se do říše snů. Já nemohu vzdor únavě dnes usnouti. Přemýšlím. Ani sedlák nespí. Kůň venku občas řehtá. Skrze malé okénko vidím kousek bezoblačného nebe posetého hvězdami. Sedlák mě vyrušil z mých myšlenek, zapaluje si dýmku. Sirkou si svítí na pec, zda už spíme. Vida, že já nikoli, ptá se, proč nespím.

„Přemýšlím o té vaší Ukrajině!“ Odpovídám. Kýve vážně hlavou a usedá ke mně. Chvíli bafá ze své dýmky a zdá se, že mi chce něco říci, ale nemá se k tomu jaksi. Pak rozhodí rukama do prázdna, jako by se rozhodl, a praví ke mně: „Vidím na vás, chlapci, že jste dobří lidé, a proto vám něco povím!“ Hoši sice spali, ale on nás myslel všechny dohromady. „Ale zaručte se mi, že na mě nic u svého komanda neřeknete. Mně byste mnoho neublížil, ale co by si počali tito beze mne?“ Praví a ukazuje na zem, kde také již spali žena a děti. Ujišťuji jej, že budu mlčet. „Vám mohu věřiti, aspoň na to vypadáte“ říká ke mně. „A proto vám vše povím. Ukrajina již dosti má austrijské i germánské vlády. Mezi sedláky se dějí přípravy k povstání na všech stranách. Jestli to nebude ještě dnes, stane se tak zítra. Dříve či později. Vadí již, že všechno by se vyvezlo a ukradlo, aby lid ukrajinský měl hlad a bídu. Pro Germány a Austrijce my osévati pole nebudem! Železničáři jsou rozhodnuti žádné transporty ze země nevyvážeti. Třeba i vlaky do vzduchu budou vyhazovati, jen aby zabránili vývozu, kterým tak trpí!“ Když prý Austrijci nemají doma co jísti, ať nechají vojny! To bylo logické, i já jsem přisvědčoval. „Ostatně,“ pravil. „Sám uvidíte, co se bude dít. Buďte na to připraven. Nikomu nic neříkejte, chovejte se tak, jak se nyní chováte a nic se vám nestane.“ Přimlouval se za svůj lid, abychom jej zbytečně netrápili a co v naší moci bude, abychom spíše ulehčili. To jsem již dávno s několika hochy stejného smýšlení činil.

Dopověděl a poklepal mi na rameno. Slezl zase z pece s přáním dobré noci. Po chvíli sedlák spal též. Jen já ještě přemýšlel a dlouho to trvalo, nežli jsem usnul. Cítil jsem tu křivdu celou, jako na sobě. Přemýšlel jsem, jak si počínati,